

Adres: Prins Hendrikstraat 2-36 (even nrs), Prins Hendrikstraat 3-33 (oneven nrs), Emmastraat 1-61 (oneven nrs), Emmastraat 2-38 (even nrs), Oranje Nassaustraat 1c, 3-19 (oneven nrs), Oranje Nassaustraat 21, 21a, 23, 25

Gemeente: Leidschendam-Voorburg
 Gebied: Voorburg
 Naam: woningbouw Bouwvereniging Sint-Martinus
 Functie oorspr: SOCIALE WONINGBOUWCOMPLEX
 Functie huidig: sociale woningbouw

Ontwerp uitbreidingsplan Voorburg Herman van der Kloot Meijburg
 Architect woningen: Han Groenewegen, Den Haag en Jos Duynstee, Den Haag
 Bouwjaar: 1920-1921

Inleiding

In opdracht van de woningbouw Bouwvereniging Sint-Martinus is in 1921 het complex met sociale woningbouw aan de Prins Hendrikstraat, de Emmastraat en de Oranje Nassaustraat gebouwd naar ontwerp van de Haagse architecten Han Groenewegen en Jos Duynstee in een traditionalistische bouwstijl met kenmerken van tuindorparchitectuur. De stedenbouwkundige aanleg is geënt op het tuindorpconcept. Het complex bevat oorspronkelijk 96 woningen in vier verschillende typen en 2 winkelhuizen in twee verschillende typen.

Bijzonderheden:

- Alle niet-zichtbare delen van het huis vallen buiten de bescherming. Niet zichtbaar zijn de achtergevel onder het dak en het interieur, die vallen buiten de bescherming. Vanaf de aangrenzende straten en het park zijn de voorgevel, zijgevels en het volledige dak zichtbaar.
- Er zijn groot aantal verbouwingen uitgevoerd, die met name de achterzijde en de interieurs hebben veranderd. Zo kregen de achtergevels een heel ander karakter vanwege modernisering van de keukens. De karakteristieke roedeverdeling van vensters aan de voorgevel is op veel plaatsen versoberd.
- De winkelhuizen zijn nauwelijks meer herkenbaar. De grote etalageruiten zijn verkleind.
- Sommige achtergevels van de huizen aan de Emmastraat hebben dakkapellen gekregen.

Omschrijving

Het SOCIALE WONINGBOUWCOMPLEX bestaat uit een gesloten bouwblok rond een binnenterrein (Prins Hendrikstraat-Emmastraat-Oranje Nassaustraat), een blok met aaneengesloten bebouwing aan de overzijde van de Emmastraat, en een blok met aaneengesloten bebouwing aan de overzijde van de Prins Hendrikstraat. Vrijwel alle woningen zijn gekoppeld en paarsgewijs gespiegeld. De woningen verspringen ten opzichte van elkaar (altijd in meervoud). De woningen die achter de rooilijn staan hebben voortuinen, de woningen die in de rooilijn staan hebben geen voortuin.

Op de hoeken van de Emmastraat met de Prins Hendrikstraat en met de Oranje Nassaustraat bevinden zich de TWEE WINKELHUIZEN. Door middel van de compositie van volumes, dak- en gevelindeling, en oriëntatie van woningen is een zorgvuldige samenhangende straatruimte gecomponeerd, waardoor de buurt als een eenheid oogt en een ensemble vormt met een tuindorp-karakter.

De meeste woningen hebben één bouwlaag onder de kap, sommige woningen hebben twee bouwlagen onder zadeldaken of mansardedaken. De gevels zijn opgetrokken uit rode baksteen in staand verband. Het spaarzaam siermetselwerk bestaat uit rollagen, strekkenlagen en muizentanden. De gevels hebben trasraam van donkere klinkers.

Het straatbeeld wordt bepaald door aaneengesloten woningen van een bouwlaag met een rechte gevelafsluiting en een nok die evenwijdig aan de straat loopt. Op enkele plekken wordt dit beeld onderbroken door woningen met kopgevels. De variatie in dakvormen en bouwlagen zijn niet gerelateerd aan de verschillende woningtypen. De woningen hebben een asymmetrisch ingedeelde voorgevel, maar door de paarsgewijze spiegeling geven de gekoppelde woningen als geheel een symmetrisch gevelbeeld. De woningen zijn in vier typen uitgevoerd. De onderlinge verschillen in de vier typen betreffen de indeling van de plattegrond die in de voorgevel alleen tot uitdrukking komt in de plaatsing van de hoofdentree. De indeling bestaat uit een hoofdentree met aan weerszijden grote vensteropening ter plekke van de woonkamer en een klein bovenlicht ter plekke van de WC. Woningtype B heeft de WC aan de achterzijde en dus alleen een hoofdentree en met een grote vensteropening ter plekke van de woonkamer. De woningen met een topgevel en twee bouwlagen hebben vensteropeningen op de bovenverdieping.

Afwijkend is de woning EMMASTRAAT 38. In de geknikte gevel bevindt de hoofdentree zich in het midden met aan weerszijden een reeks van smalle bovenlichten. De vensteropening ter plekke van de woonkamer bevindt zich in de zijgevel, aan de Oranje Nassaustraat.

DE WINKELHUIZEN hebben een vergelijkbare opzet, maar onderscheiden zich doordat ze meer vensteropeningen hebben die als etalage dien(d)en.

In de gevel van Emmastraat nr. 2 is een GEVELSTEEN ingemetseld met het opschrift "Bouwvereniging St. Martinus te Voorburg – eerste steen gelegd door den geest. Adv. Den zeereerw. Heer B.P. Aalberse – pastoor te Voorburg – 16 oct. – de oprichters – 1920" (dan volgen de namen van de bestuursleden en de architect). Rondom de gevelsteen zijn verschillende NAMEN IN HET METSELWERK gekerfd.

De daken zijn gedekt met rode Opnieuw Verbeterde Hollandse pannen. De daken die met de nok evenwijdig aan de straat lopen hebben dakkapellen. De daken wateren via houten bakgoten.

In het gesloten bouwblok zijn in de gevels een aantal gemetselde poortjes gemaakt die toegang geven tot het binnenterrein. De voortuinen hebben een eenvoudig HOUTEN HEK als erfafscheiding.

Waardering

Het complex met sociale woningbouw is van algemeen belang vanwege

- Situationele waarde: De besloten ligging tussen Oosteinde en Parkweg.
- Cultuurhistorische waarde: Gebouwd en nog intact als sociale woningbouw. Het complex met arbeiderswoningen is gebouwd in opdracht van de Bouwvereniging Sint-Martinus.
- Architectuurhistorische waarde: De traditionalistische bouwstijl met kenmerken van tuindorparchitectuur; zoals schilderachtige woningen van één of twee bouwlagen met grote kappen. Meerdere woningtypen.
- Gaafheid: Het gehele ensemble oogt nog grotendeels gaaf. Het materiaal toont bijzondere gebruikssporen zoals de ingekerfde graffiti.
- Ensemblewaarde: Kenmerkend voor de stedenbouwkundige opzet van een tuindorp: besloten karakter, gebogen straten (Emmastraat), en stedenbouwkundige accenten zoals poortjes en verspringende rooilijnen die ruimte creëren voor groen. Sterke stedenbouwkundige samenhang door een zorgvuldig gecomponeerd straatbeeld. Functioneel-ruimtelijke relatie met parochiecomplex Sint-Martinus.
- Zeldzaamheid: Vanwege bijzondere gebruikssporen van in een buitenmuur gekerfde graffiti van buurtbezoekers, in de muur naast de officiële herdenkingssteen van eerste steenlegging in 1920.

Prins Hendrikstraat 2-36 (even nrs), Prins Hendrikstraat 3-33 (oneven nrs),
 Emmastraat 1-61 (oneven nrs), Emmastraat 2-38 (even nrs),
 Oranje Nassaustraat 1c, 3-19 (oneven nrs), Oranje Nassaustraat 21, 21a, 23, 25

